

На основу члана 76. став 5. и члана 78. Закона о науци и истраживањима (Сл. Гласник РС, бр. 49/19) и чланова 8, 12, 18, 19. и 20. Правилника о стицању истраживачких и научних звања (Сл. Гласник РС, бр. 159/2020 и 14/2023), те на основу образложене молбе кандидата др Александра Д. Ковачевића и сагласности Политиколошког одељења, Наставно – научно веће је на седници одржаној 23. новембра 2023. године именовало Комисију за писање извештаја за избор кандидата у научно звање научни сарадник у саставу: проф. др Снежана Ђорђевић, редовна професорка УБ – ФПН као председница комисије, проф. др Веран Станчевић, ванредни професор УБ – ФПН као члан и др Марио Рељановић, научни сарадник Института за упоредно право као члан. На основу поднете документације и анализе рада кандидата Ковачевића, Комисија је једногласно закључила да кандидат испуњава све услове за избор у звање научни сарадник, те сходно томе подноси следећи:

ИЗВЕШТАЈ

1. Основни подаци о кандидату

Александар Д. Ковачевић је рођен [REDACTED] године у [REDACTED], [REDACTED] где је завршио основну и средњу школу. Основне академске студије политикологије је уписао школске 2010/11 које је завршио 26. јуна 2014. године са просечном оценом 9,39. Након завршених основних академских студија, на истом Факултету уписује мастер академске студије политикологије, смер Политичка аналитика и менаџмент у политици које је завршио 20. октобра 2015. године одбраном мастер рада на тему „Утицај цивилног друштва на процес политичког одлучивања: случај Србије 2000-2015“ са просечном оценом 9,78. Школске 2015/2016 уписује докторске академске студије политикологије на Факултету политичких наука које је успешно завршио 30. августа 2023. године одбраном докторске дисертације на тему „Улога синдиката у процесу дигитализације рада у Србији“ са просечном оценом 9,80 и оценом 10 на одбрани докторске дисертације. Током свих нивоа студија је добитник републичке стипендије Министарства просвете, науке и технолошког развоја, а као истраживач је ангажован на пројекту *Политички идентитет Србије у регионалном и глобалном контексту (број пројекта: 179076)*. Добитник је награде за најбољи истраживачки рад у области друштвених наука на тему „Настанак и развој дигиталног тржишта рада као последица дигитализације“ у оквиру научне и стручне конференције

Студенти у сусрет науци СтЕС 2019. године. Члан је и редовни учесник конференција Међународног удружења за политичке науке. Такође, кандидат је и учесник у активностима Центра за јавну управу, локалну самоуправу и јавне политике и то посебно кроз сарадњу са Сталном конференцијом градова и општина, Републичким секретаријатом за јавне политике, Националном асоцијацијом за локални економски развој и Фондом за науку.

1.1 Подаци о запослењу

Ковачевић је запослен као истраживач на Факултету политичких наука од августа 2018. године. Он је први пут биран у звање истраживача – приправника у јулу 2018. године на основу Јавног позива младим истраживачима за укључивање у рад научно-истраживачких организација Министарства просвете, науке и технолошког развоја. У априлу 2021. године изабран је у истраживачко звање истраживач – сарадник у области Јавна управа, локална самоуправа и јавне политике где је ангажован као сарадник на предметима Локална самоуправа и Јавне политике на основним академским студијама и Јавне услуге и локални економски развој, Анализа јавних политика и Политика просторног планирања, градње и стамбена политика на мастер академским студијама.

1.2 Учесће на међународним и домаћим научним и стручним конференцијама

Од почетка своје истраживачке каријере до избора у истраживачко звање истраживач – сарадник, кандидат је учествовао на 5 пет међународним научних конференција. Након избора у истраживачко звање истраживач – сарадник, кандидат је учествовао на 7 међународних и 1 националној конференцији. У наставку се налази списак конференција:

- 1) Проширење ЕУ, геополитика и руско – украјински рат. Удружење за политичке науке и Факултет политичких наука. Београд, 21. и 22. октобар 2023. године (међународна конференција)
- 2) Politics in the Age of Transboundary Crises. 27th World congress in Political Science. International Political Science Association. Buenos Aires, 15-19. јул 2023. године (међународна конференција).
- 3) Домети и могућности локалне демократије, Институт за политичке студије и СКГО, Београд, 6. и 7. април 2023. године (национална конференција)
- 4) International Conference on Urban Planning - ICUP 2022. Кластер урбаног планирања и Грађевинско – архитектонски факултет у Нишу. Ниш, 9-10. новембар 2022. године (међународна конференција).
- 5) Друштвена правда у посткомунистичким друштвима. Сабор политиколога. Удружење за политичке науке и Факултет политичких наука, Београд, 24. и 25. септембар 2022. године (међународна конференција).
- 6) Challenges of Central and Eastern Europe Vol. 3 Conflicts and Migration. Doctoral Science Club on Politics of the University of Silesia and The Institute of Central and Eastern Europe, the Three Seas Foundation. Online conference. 13-14. септембар 2022. године (међународна конференција).
- 7) 14. Научни-стручни скуп Студенти у сусрет науци – СтЕС 2021. Универзитет у Бањој Луци, Бања Лука, 25 – 27. новембар 2021. године (међународна конференција).
- 8) New Nationalisms in an Open World. 26th World congress in Political Science. International Political Science Association. Lisbon (virtual), 10-15. јул 2021. године (међународна конференција).

2. Библиографија

Од почетка своје истраживачке каријере до избора у истраживачко звање истраживач сарадник, кандидат је објавио два рада у категорији **M51**. Поред овога, након избора у истраживачко звање истраживач - сарадник, кандидат је још објавио велики број радова. У наставку се налази списак објављених радова са наведеном категоризацијом.

Монографије, монографске студије, тематски зборници, лексикографске и картографске публикације међународног значаја (M10)

Kovačević Aleksandar (2021). "New Forms of Employment and Their Impact on Working Conditions in Digital Age in Serbia - A Case Study of Car: Go." In *Populism, Popular Sovereignty and Public Reason*. eds. Stephan Mayr and Andreas Orator, 263-277. Bern: Peter Lang GmbH. DOI: 10.3726/b18599. ISBN 978-3-631-84083-2. **M14= 5**

URL: <https://rfpn.fpn.bg.ac.rs/handle/123456789/916>

Радови објављени у научним часописима међународног значаја; научна критика; уређивање часописа (M20)

Kovačević Aleksandar. 2023. "Development of smart transport in Belgrade: what can be learned from good practice of Copenhagen, Vienna and Ljubljana", *Теме*. Vol. XLVII, No. 2: 249-265. DOI: [10.22190/TEME220226017K](https://doi.org/10.22190/TEME220226017K) **M23=4**

URL: <http://teme2.junis.ni.ac.rs/index.php/TEME/article/view/1637/683>

Kovačević Aleksandar. 2023. "The role of bike sharing in transport reform: learning from comparative experiences to develop a case study for Belgrade." *Slovak Journal of Public Policy and Public Administration* 1/2023: 29-46. DOI: [10.34135/sjpppa.230102](https://doi.org/10.34135/sjpppa.230102) Erih+ **M23 = 4**

URL: <https://sjpppa.fsvucm.sk/index.php/journal/article/view/147/158>

Зборници међународних научних скупова (M30)

Ковачевић Александар. 2022. „Услови рада на дигиталним платформама – студија случаја Србије.“ У *Друштвена правда у посткомунистичким друштвима*. ур. Бојан Вранић и Немања Анђелковић, 125-144. Београд: Удружење за политичке науке и Универзитет у Београду, Факултет политичких наука. ИСБН 978-86-6425-106-8. **M33=1**

URL: <https://rfpn.fpn.bg.ac.rs/handle/123456789/1035>

Kovačević Aleksandar. 2022. "Implementation of smart tools in Belgrade's transportation system: lessons from Copenhagen and Madrid." In *International conference of Urban planning proceedings*. ed. Milan Tanić, 155-164. Niš: Faculty of Civil Engineering and Architecture, University of Nis. ISBN 978-86-88601-74-0. **M33=1**

URL: <http://teme2.junis.ni.ac.rs/index.php/TEME/article/view/1637>

Ковачевић, Александар. 2021. „Пандемија корона вируса – шанса за успешну дигитализацију или додатно унижавање права радника.“ У *Политичке последице пандемије*, ур. Иван Станојевић, 23–37. Београд: Удружење за политичке науке Србије

и Универзитет у Београду, Факултет политичких наука. ИСБН 978-86-6425-081-8. **M33=1**

URL: <https://rfpn.fpn.bg.ac.rs/handle/123456789/873>

Kovačević Aleksandar. 2021. "The future of crowd employment in Western Balkans." In Wyzwania Europy Srodkowo-Wschodniej. eds. Ewelina Dziwak, Anna Robak, and Zuzanna Sielska, 185-202. Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek. ISBN 978-83-8180-478-3. **M33=1**

URL: <https://rfpn.fpn.bg.ac.rs/handle/123456789/1004>

Ковачевић Александар. 2023. Локалне јавне политике у области дигитализације рада – искуства из упоредне праксе и њихова потенцијална примена на град Београд. У *Проширење ЕУ, геополитика и руско – украјински рат. Књига сажетака*. Београд: Удружење за политичке науке и Универзитет у Београду, Факултет политичких наука **M34=0.5**

URL: <https://www.fpn.bg.ac.rs/wp-content/uploads/SABOR-2023-KNJIGA-SAZETAKA.pdf>

Ковачевић Александар. 2021. Паметан превоз и одржива урбана мобилност – студија случаја града Београда. У Зборник радова: Друштвене науке СтЕС 2021. Бања Лука: Универзитет у Бањој Луци. **M34=0.5**

URL: https://stes.unibl.org/wp-content/uploads/2021/11/Društvene_zbornik_2021.pdf

Радови у часописима националног значаја (M50)

Ковачевић Александар. 2023. „Концепт „мобилности као услуге“ као вид реформе превоза у паметним градовима – студија случаја града Београда“. *Годишњак ФПН Година XVII / Број 29*: 11-30. **M51=3**

URL: <https://www.fpn.bg.ac.rs/wp-content/uploads/FPN-Godisnjak-29-2023.pdf>

Ковачевић Александар. 2023. „Достојанствен рад на локалним дигиталним платформама.“ *Политичка ревија* (3): 167-192. DOI: 10.5937/pr77-44233. **M51=3**

URL: <https://www.ips.ac.rs/publications/35229/>

Одбрањена докторска дисертација (M70)

Ковачевић Александар. 2023. Улога синдиката у процесу дигитализације рада у Србији. Докторска дисертација. Факултет политичких наука Универзитета у Београду. **M70=6**

URL: https://www.fpn.bg.ac.rs/wp-content/uploads/Aleksandar_KovacevicDisertacija_FPN.pdf

2.1 Структура радова према M категоријама:

Категорија рада	Вредност	Број радова	Укупно бодова
M14	5	1	5
M23	4	2	8
M33	1	4	4
M34	0,5	2	1
M51	3	2	6
M70	6	1	6

Укупно	30
--------	----

2.2 Минимални квантитативни захтеви за стицање звања **научни сарадник** у друштвено – хуманистичким наукама

Диференцијални услов - од првог избора у претходно звање до избора у звање	Потребно је да кандидат има најмање XX поена, који треба да припадају следећим категоријама		
		Неопходно XX=	Остварено
Научни сарадник	Укупно	16	30
Обавезни (1)	M10+M20+M31+M32+M33+M41+M42+M43+M44+M45+M51+M52	10	23
Обавезни (2)	M11+M12+M13+M14+M21+M22+M23+M24+M31+M41+M42+M51	7	19

3. Анализа радова који кандидата квалификују за предложено звање

- Ковачевић Александар. 2023. Улога синдиката у процесу дигитализације рада у Србији. Докторска дисертација. Факултет политичких наука Универзитета у Београду. **M70=6**

Докторска теза кандидата представља потпуно нови и до сада неистражен феномен у друштвеним наукама у Србији. Предмет дисертације кандидата Александра Ковачевића се тиче сагледавања промена стратегија синдикалног деловања у циљу побољшања улоге синдиката у заштити права радника у процесу дигитализације рада. Стога, проблем истраживања је садржан у чињеници да дигитализација рада нужно доводи до нарушавања права радника што је непосредан повод за укључивање синдиката за регулисање односа на овом пољу. Поред истраживања улоге синдиката у заштити права радника, овај рад се бави и истраживањем стања социјалног дијалога, промена у оквиру социјалног дијалога, укључености актера у постојеће облике социјалног дијалога и улоге ових актера у процесу дигитализације. Посебно је потребно истаћи емпиријско истраживање о положају дигиталних радника у Србији и две студије случаја о платформи Urwork и апликацији Car: Go. Четврта индустријска револуција и дигитализација рада су појаве новог датума, те не постоји велики број научних радова који се баве дигитализацијом рада. Студије које се баве овом тематиком су новијег датума. Посебан значај предмета овог истраживања представља његова оригиналност којом се пружа велики допринос постојећем научном сазнању. Истраживање спада у домен политичких наука, посебно у домен јавних политика са посебним нагласком на секторске политике у области рада и запошљавања, што представља пионирски подухват у овој области. Ово истраживање такође спада у поље политичке социологије, радног права и индустријских односа.

Рад се састоји од седам тематских поглавља и резултат је самосталног и оригиналног рада кандидата. Кандидат је приликом израде ове дисертације користио најзначајнија теоријска сазнања и релевантне домаће и стране ауторе из ове области. Најзначајнији резултат ове дисертације је емпиријско истраживање о положају дигиталних радника у Републици Србији који је послужио за израду модела синдикалне стратегије и модела реформисаног синдиката и институционалног механизма за вођење социјалног дијалога што је својеврсни предлог јавне политике у области дигитализације. Спроведено научно истраживање и дате препоруке могу да послуже за реформу постојећег синдикалног покрета и социјалног дијалога у циљу адаптације на свеобухватну дигитализацију.

- Kovačević Aleksandar (2021). “New Forms of Employment and Their Impact on Working Conditions in Digital Age in Serbia - A Case Study of Car: Go.“ In *Populism, Popular Sovereignty and Public Reason*. eds. Stephan Mayr and Andreas Orator, 263-277. Bern: Peter Lang GmbH. DOI: 10.3726/b18599. ISBN 978-3-631-84083-2. **M14= 5**

У ауторском тексту колеге Ковачевића објављеног од стране реномираног издавача **Peter Lang** анализирају се ефекти дигитализације на нове облике запослености које доводе до промене пословног окружења и природе посла. Ове промене претпостављају укључивање различитих социјалних актера и како би се осигурала минимална заштита радних права. Окосницу рада чини студија случаја мобилне апликације Car: Go која представља српску верзију апликације Убер и која се као таква развија у Београду. Кандидат супротставља ову апликацију традиционалној такси индустрији и наводи кључне теме у овом сукобу као што је конкуренција, радни статус, опорезивање, лиценцирање и безбедност потрошача. У закључним разматрањима покушава да дође до потенцијалног решења у погледу регулације и наводи три могућности: потпуну забрану, легализацију уз стриктно поштовање права запослених и изједначавање апликације са такси индустријом. Кандидат образлаже сваку од ових опција и на крају се одлучују за легализацију уз стриктно поштовање права запослених као најбоље решење са случај Србије. Одабир овог решења може потенцијално решити нагомилане проблеме између супротстављених страна. Истовремено, ово решење ће омогућити и заштиту права возача Car: Go и омогућити фер конкуренцију такси индустрији.

- Kovačević Aleksandar. 2023. “Development of smart transport in Belgrade: what can be learned from good practice of Copenhagen, Vienna and Ljubljana“, *Теме*. Vol. XLVII, No. 2: 249-265. DOI: [10.22190/TEME220226017K](https://doi.org/10.22190/TEME220226017K) **M23=4**

У ауторском тексту колеге Ковачевића који је објављен у **Нишким темама** се анализирају бројни изазови са којима се суочавају велики градови као што су саобраћајне гужве, загађеност ваздуха, доступност јавног превоза и инфраструктурни проблеми. Анализа се даље фокусира на концепт паметних градова и паметне односно еколошке облике превоза као што су пешачење, бициклизам, дељење возила и реформисани јавни превоз. Овај рад спада у домен урбане политикологије. На самом почетку рада се јасно дефинише концепт паметних градова и паметног превоза. У наставку се у анализу укључују студије случаја три града који су пионири у развоју паметног превоза и то: Копенхаген, Беч и Љубљана. Компаративна анализа укључује три важна аспекта: транспортни модел посматраних градова, улогу информационо-комуникационих технологија у реформи превоза, и различите облике превоза и пројекте у реформи превоза. Ови аспекти су важан теоријски модел на основу којих се може изградити студија случаја града Београда. Компаративна анализа транспортних модела показује усмереност анализираних градова ка увођењу еколошки прихватљивих облика превоза. Градови уводе паметне системе надзора и контроле над саобраћајем у циљу смањења саобраћајних незгода и гужви, и повећања безбедности на путевима. За потребе остваривања ових циљева развијају се различите мобилне апликације које повезују кориснике и паметне сензоре.

У раду се истиче да је Град Београд на самом почетку имплементације паметног превоза, те је потребно доста времена не би ли се извукле лекције из богате европске праксе. Београд је крајем 2020. године донео План одрживе урбане мобилности, којим је дефинисан правац развоја града у наредном периоду. Такође, представља се транспортни модел Београда који се одликује великом заступљеношћу

јавног превоза, те развој паметног превоза треба усмерити у том правцу. Београд се не може похвалити великим бројем бицикала у превозу, пре свега због конфигурације терена и навика грађана, те се бициклизам не може развити у оном облику у ком се развија у другим градовима. У раду се препоручује да Београд треба да настоји да смањи употребу приватних возила у превозу уз промовисање еколошки прихватљивих облика превоза. Овај рад пружа добар увид у потенцијална практична решења и њихову евентуалну примену на град Београд.

- Kovačević Aleksandar. 2023. "The role of bike sharing in transport reform: learning from comparative experiences to develop a case study for Belgrade." *Slovak Journal of Public Policy and Public Administration* 1/2023: 29-46. DOI: 10.34135/sjpppa.230102 Erih+ M23 = 4

Ауторски текст колеге Ковачевића који је објављен у оквиру *Slovak Journal of Public Policy and Public Administration* детаљније разрађује концепт паметног превоза кроз студију случаја успостављања система за дељење бицикала у градовима као што су Копенхаген, Беч и Љубљана. У раду је дат концизан осврт на концепт паметних градова и паметног превоза, али и даје кратак историјски развој система за дељење бицикала који се развија у четири генерације. Први велики систем за дељење бицикала је развијен у Копенхагену 1995. године и он припада другој генерацији где се бицикла могу преузети и вратити на за то предвиђено стајалиште по приступачној цени. Трећа генерација подразумева развој паметних бицикала. Са развојем паметних технологија она је постепено прерасла у четврту генерацију која у битноме појефтинијава развој ових система.

Пионири у овом подухвату су свакако Копенхаген, Беч и Љубљана. Аутор даље анализира развој система за дељење бицикала у овим градовима, истичући предности и недостатке овог система и наводећи потенцијалне добре стране које је могуће применити у случају Београда. У фокусу ауторове анализе су локалне јавне политике у области превоза где на првом месту анализира стратешки документ као што је План одрживе урбане мобилности. Аутор даље представља кратак историјат развоја система за дељење бицикала у поменутих градовима. Приликом анализе града Београд, аутор закључује да су градске власти отпочеле процес имплементације система за дељење бицикала у Београду након усвајања Плана одрживе урбане мобилности у граду Београду. Град Београд је 2021. године донео Одлуку о постављању система јавних бицикала на територији града Београда и објавио план за постављање 150 станица за најам бицикала. Ово је претходило расписивању јавног позива за јавно – приватно партнерство са елементима концесије за „Поверавање управљања системом јавних бицикала на територији града Београда“ крајем 2021. Уговор је додељен конзорцијуму италијанском Helbiz. Аутор истиче да иако је уговор додељен још увек није верификован од стране градске скупштине, што доводи до застоја у имплементацији овог система.

- Ковачевић Александар .2022. „Услови рада на дигиталним платформама – студија случаја Србије.“ У *Друштвена правда у посткомунистичким друштвима*. ур. Бојан Вранић и Немања Анђелковић, 125-144. Београд: Удружење за политичке науке и Универзитет у Београду, Факултет политичких наука. ИСБН 978-86-6425-106-8 M33=1

У ауторском раду објављеном у зборнику „*Друштвена правда у посткомунистичким друштвима*“ са редовне међународне конференције Удружења

за политичке науке Србије, аутор анализа услове рада на дигиталним платформама у Србији. Након кратког осврта на проблем дигитализације рада, аутор се фокусира на концепт достојанственог рада и основано закључује да достојанствен рад на дигиталним платформама не постоји. Даље представља дигитализацију рада у Србији истичући нашу земљу као плодно тло за развој свих облика дигиталног рада. Окосницу рада чини истраживање о положају дигиталних радника у Србији које је спроведено од стране аутора у јеку протеста дигиталних радника у пролеће 2021. године. За потребе истраживања је конструисан упитник који је подељен у два дела: (1) опште информације и (2) питања која су подељена у три групе и које означавају степен слагања са одређеним тврдњама о дигиталном раду, положају дигиталних радника, како оних који раде на светским дигиталним платформама, тако и оних који раде на локалним дигиталним платформама и задовољству дигиталних радника радом на дигиталним платформама.

Аутор је имао за циљ да утврди основне обележја дигиталних радника и дигиталног рада те показује да су дигитални радници претежно младо и високо образовано становништво без значајнијих разлика у погледу пола. Најзаступљенији облик дигиталног рада је рад на дигиталним платформама и мобилним апликацијама. Истраживање је показало да дигитализација рада има за последицу повећање броја радника у зони сиве економије. Дигитални радници се према мишљењу аутора одлучују за пореску евазију. Испитаници нису задовољни односом државе према дигиталним радницима и сматрају да је овакав облик рада несигуран. Са друге стране, према мишљењу аутора забрињавајући податак је да се младо и високообразовано становништво одлучује за овај облик рада. Већина испитаника није спрема да регулише свој радно – правни статус у условима постојећег законодавства. Кључни мотив за дигитални рад код радника је слободан избор локације посла. Према мишљењу аутора, негативним последицама дигиталног рада потпомаже и неолиберална парадигма економских односа.

- Kovačević Aleksandar. 2022. "Implementation of smart tools in Belgrade's transportation system: lessons from Copenhagen and Madrid." In International conference of Urban planning proceedings. ed. Milan Tanić, 155-164. Niš: Faculty of Civil Engineering and Architecture, University of Nis. ISBN 978-86-88601-74-0. **M33=1**

Ауторски текст колеге Ковачевића који је објављен у зборнику са *Међународне конференције о урбанистичком планирању (International conference of Urban planning proceedings)* која је одржана у новембру 2022. године у Научно – технолошком парку у Нишу, детаљније разрађује концепт паметног превоза кроз имплементацију паметних алата у управљању превозом. Колега Ковачевић је на конференцији, која је махом окупљала архитекте и саобраћајне инжењере, представио своје политиколошко виђење урбанистичког планирања и превоза које је окренуто ка људима. Аутор се позива на виђење чувеног данског архитекте Јана Гела који истиче људску димензију у урбанистичком планирању.

Рад је усмерен на објашњавање иновативних решења и пројеката у градовима као што су Копенхаген и Мадрид. Поред позитивних решења у Копенхагену, новина у овом раду је укључивање у анализу студије случаја града Мадрида који се такође може сврстати у пример добре праксе. Ауторов фокус овог пута је град Мадрид који по многим карактеристикама ближи граду Београду. Он стога представља транспортни модел Мадрида, улогу информационо – комуникационих технологија и различите пројекте у реформи превоза. Ова анализа је послужила аутору да допуни закључке до којих је дошао приликом писања својих претходних радова.

- Ковачевић, Александар. 2021. „Пандемија корона вируса – шанса за успешну дигитализацију или додатно унижавање права радника.” У Политичке последице пандемије, ур. Иван Станојевић, 23–37. Београд: Удружење за политичке науке Србије и Универзитет у Београду, Факултет политичких наука. ИСБН 978-86-6425-081-8. **M33=1**

У ауторском раду објављеном у зборнику „*Политичке последице пандемије*“ са редовне међународне конференције Удружења за политичке науке Србије, аутор анализира утицај пандемије корона вируса на нове облике рада који су последица дигитализације. Аутор у овом раду жели да покаже да ли је пандемија корона вируса представљала шансу за бољу имплементацију дигитализације у циљу заштите основних права радника, или представља још једну пропуштену прилику. Аутори са Оксфордског интернет института су за потребе праћења промена на дигиталном тржишту рада креирали индекс онлајн рада који прати понуду и потражњу за дигиталним радницима. У периоду пандемије су уочили два значајна ефекта који су идентификовали као повећање потражње (енгл. *Distancing bonus*) и опадање потребе (енгл. *Downscaling loss*). Истраживања показују да је на почетку пандемије дошло до опадања потребе, да би напослетку дошло до повећања потражње за овим радом што говори о у прилог чињеници да се ово тржиште јако брзо опоравило.

Након представљања кључних налаза у свету, аутор се у наставку фокусира на Србију где представља истраживање Центра за јавне политике по коме је на почетку пандемије забележен пад у погледу броја дигиталних радника, броја радних сати и просечне бруто зараде. Једини позитивни показатељ је пораст цене радног сата. У моменту израде овог рада, аутор није могао да наведе релевантне податке о опорављању тржишта рада, мада је изнео претпоставку да ће убрзо доћи до опоравка овог тржишта у Србији. Ова претпоставка се касније показала као тачна. Аутор је скептичан према утицају пандемије на побољшање положаја радника и сматра да је у ситуацији проузрокованом пандемијом, могао битно да се унапреди положај дигиталних радника, међутим то се није десило.

- Kovačević Aleksandar. 2021. “The future of crowd employment in Western Balkans.” In *Wyzwania Europy Środkowo-Wschodniej*. eds. Ewelina Dziwak, Anna Robak, and Zuzanna Sielska, 185-202. Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek. ISBN 978-83-8180-478-3. **M33=1**

У ауторском раду објављеном у двојезичном зборнику на енглеском и пољском језику „*Изазови централне и источне Европе (Wyzwania Europy Środkowo-Wschodniej)*“ са међународне конференције која је одржана у организацији Универзитета Шлезија, Катовице, Пољска, аутор анализира појам дигитализације рада у земљама Западног Балкана. Након кратког осврта на развој информационо – комуникационих технологија, дигитализације рада и дигиталног тржишта рада, аутор прелази на анализу земаља региона Западног Балкана. Аутор показује да земље нашег региона према броју фриленсера на 1000 становника и индексу онлајн рада налазе у само светском врху. Србија према броју фриленсера на 1000 становника заузима 11 место у свету, док су водећа дигитална занимања према подацима за индекса онлајн рада у развој софтвера и технологија, креативне индустрије и мултимедија и унос података. Аутор идентификује водећа занимања на дигиталним платформама и закључује да је развој софтвера и технологије најзаступљеније дигитално занимање у нашем региону.

У наставку рада се фокусира на случај Србије где закључује да су носиоци дигитализације рада младо и високообразовано становништво. Такође, посебно апострофира да су српски програмери вредни, образовани и посвећени радници које свака компанија из Западне Европе и САД жели да ангажује. Аутор даље истиче кључне предности дигиталног рада попут доброг баланса између пословног и приватног живота, високе зараде, али и истиче извесну дозу забринутости за положај радника на дигиталним платформама који објашњава у својим каснијим радовима.

- Ковачевић Александар. 2023. „Концепт „мобилности као услуге“ као вид реформе превоза у паметним градовима – студија случаја града Београда“. *Годишњак ФПН* Година XVII / Број 29: 11-30. **M51=3**

Ауторски текст колеге Ковачевића који је објављен у *Годишњаку Факултета политичких наука* детаљније објашњава концепт паметне мобилности кроз четврти стуб паметне мобилности који се назива интегрисана мобилност. Аутор објашњава заинтересованост политиколога за област урбанистичког планирања кроз супротстављање два концепта у планирању и то дубаизације која подразумева изградњу високих грађевина и људске димензије у планирању која подразумева задовољење основних људских активности тј. изградњу градова у висини очију. Концепт интегрисане мобилности и са њим повезан концепт мобилности као услуге представља један од кључних елемената људске димензије у урбанистичком планирању. Аутор даље објашњава концепт мобилности као услуге кроз анализу успешних пројеката где се на првом месту помиње Финска где је овај концепт и настао. У анализу су даље укључени успешни пројекти у Хелсинкију, Бечу и Љубљани.

У наставку рада, аутор покушава да објасни потенцијални развој концепта мобилности као услуге у граду Београду. У анализу укључује најзначајнију локалну јавну политику у области паметног превоза где се између осталог наводе и поступци и фазе за имплементацију мобилности као услуге. Аутор закључује да развијању мобилности као услуге нужно претходи развијање алтернативних облика превоза, где се дотиче концесије о систему за дељење бицикала, али и система паркирај и бициклирај као претече овог система. Аутор помиње и неуспешан пројекат дељења возила Car4use из 2015. године и делимично успешан систем дељења возњи Car: Go. У закључним разматрањима аутор апострофира значај реформе система превоза, али такође и истиче и неопходну едукацију становника Београда о значају овог система.

- Ковачевић Александар. 2023. „Достојанствен рад на локалним дигиталним платформама.“ *Политичка ревија* (3): 167-192. DOI: 10.5937/pr77-44233. **M51=3**

Ауторски текст колеге Ковачевића који је објављен у *Политичкој ревији* надовезује се на његове раније радове о дигитализацији рада. Овај пут колега се фокусира на рад на локалним дигиталним платформама под којима подразумева оне дигиталне платформе уз помоћ којих се остварује непосредни контакт са крајњим корисницима. У наставку рада, аутор објашњава критеријуме достојанственог рада и приступа објашњавању рада на локалним дигиталним платформама у Србији са посебним фокусом на платформе за доставу, чишћење и превоз.

Регулисање рада на локалним дигиталним платформама посматра на два нивоа: наднационални ниво који укључују право Европске уније и судску праксу Суда правде Европске уније и национални ниво европских држава и праксу њихових националних судова. Кроз праксу националних држава и националних судова наслућује се и могућност регулисања рада на дигиталним платформама на регионалном и локалном

нивоу, коју ће развијати у својим наредним радовима. Ови акти регулације према мишљењу аутора потпадају у поље јавних политика. На крају рада истиче да је достојанствен рад тешко ухватљива категорија због великог броја индикатора. Аутор истиче да је за успостављање достојанственог рада на локалним дигиталним платформама у Србији неопходан широк друштвени дијалог у кога су укључени сви заинтересовани актери те закључује да је неопходно напустити досадашњу праксу саморегулације и инсистирати на моделу заједничке регулације која подразумева успостављање широког друштвеног консензуса ради побољшања права радника на дигиталним платформама.

4. Квалитет научних резултата

Анализом поднете документације, Комисија налази да кандидат Александар Д. Ковачевић има све неопходне услове за стицање научног звања научни сарадник. Кандидат се у свом истраживању фокусира на два значајна аспекта дигитализације која су недовољно истражена у политичким наука. Са једне стране, он анализира дигитализацију рада којој приступа из угла више политиколошких дисциплина желећи да пронађе право решење за нагомилане проблеме радника на дигиталним платформама. Са друге стране, приступа анализи дигитализације у градовима кроз анализу концепта паметних градова где се јасно усмерава на концепт паметног превоза пружајући тако велики допринос разумевању људске димензије у урбанистичком планирању.

Кандидат је редовни учесник на водећим научним конференцијама из области политичких наука које организује Међународно удружење за политичке науке, Удружење за политичке науке Србије и Институт за политичке студије. Кандидат пише и говори како на матерњем, тако и на енглеском језику о чему најбоље сведочи то да је чак пет радова који су у овом извештају анализирани објављено на енглеском језику. Избором тема и самосталним истраживањем током израде радова који су овде наведени, кандидат је недвосмислено потврдио да је стекао самосталност у раду, обзиром да су сви његови радови искључиво резултат његовог самосталног залагања и истраживања. Досадашњи квалитет научних резултата кандидата Ковачевића је потврђен низом добијених стипендија током студија, наградом за најбољи истраживачки рад у области друштвених наука из 2019. године, великим бројем објављених радова, учешћа на научним и стручним конференцијама и пожртвованим радом у оквиру научно – истраживачког Центра за јавну управу, локалну самоуправу и јавне политике. Научни радови који су у поступку рецензије и који нису могли да буду обухваћени овим извештајем говоре у прилог чињеници да се ради о веома амбициозном и посвећеном младом истраживачу који тек треба да пружи својој пуни допринос развијању ових области у нашој земљи, али и шире.

5. Закључак комисије

На основу детаљног прегледа приложене документације и остварених досадашњих резултата, као и на основу дугогодишње сарадње са кандидатом, Комисија сматра да је кандидат др Александар Д. Ковачевић дао значај научни допринос у политиколошком разумевању концепата дигитализације рада, паметних градова и паметног превоза којима се кандидат претежно бави у својим истраживањима. Кандидат је у претходном периоду, поред доктората објавио и 11 радова, а учествовао је на 7 међународних и 1 националној конференцији. Радови кандидата указују на изразити смисао за аналитичка и упоредна истраживања, као и способност за самостална теоријско – емпиријска истраживања.

Др Александар Д. Ковачевић је квалитетан млади истраживач у области политичких наука са посебним нагласком на разумевање концепта јавних политика, реформи локалне самоуправе и разумевању концепта дигитализације. Кандидат је својим досадашњим радом показао висок научни квалитет и истраживачки потенцијал. Може се закључити да кандидат у својим радовима показује да је теоријски компетентан, да анализу спроводи пажљиво, као и да детаљно познаје материју коју обрађује. Имајући у виду наведене и анализирани резултате, а сагласно члану 76. став 5. Закона о науци и истраживањима и критеријумима прописаним Правилником о стицању научних и истраживачких звања, закључујемо да је др Александар Д. Ковачевић у потпуности оспособљен за самосталан научно – истраживачки рад.

На основу свега наведеног, Комисија предлаже Наставно – научном већу Факултета политичких наука да усвоји овај извештај и изабере кандидата др Александра Д. Ковачевића у научно звање научни сарадник из области друштвено – хуманистичких наука и упути предлог надлежном матичном одбору на даље одлучивање.

У Београду, 27. новембра 2023. године

Чланови комисије:

др Снежана Ђорђевић
редовна професорка УБ-ФПН

др Веран Станчевић
ванредни професор УБ-ФПН

др Марио Рељановић
научни сарадник Института за упоредно право